

Vergaderjaar 2011–2012

32 623

Actuele situatie in Noord-Afrika en het Midden-Oosten

Nr. 59

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 februari 2012

In deze brief wordt u geïnformeerd over de hervatting van de ontwikkelingssamenwerkingsrelatie met de Jemenitische autoriteiten. Zoals bekend, besloot de regering op 4 april 2011 de samenwerking van Nederland met de Jemenitische autoriteiten in het kader van het ontwikkelingsprogramma op te schorten vanwege herhaaldelijk buitensporig geweld van Jemenitische veiligheidstroepen tegen vreedzame betogers.

Humanitaire hulp werd daarentegen voortgezet, evenals programma's met niet-gouvernementele organisaties, zoals, bijvoorbeeld, ondersteuning van geboorteklinieken, juridische hulp aan vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van geweld en een democratiseringsprogramma voor NGO's en jongeren. Uiteindelijk is in 2011 van het bilaterale programma – waarvoor EUR 20 mln. was gepland – EUR 3,5 mln. besteed. Daarnaast is aan humanitaire hulp, waaronder voedselhulp en opvang van vluchtelingen en ontheemden, het afgelopen jaar EUR 4 mln. naar Jemen gegaan. Dit was een forse verhoging van de bijdrage die aanvankelijk was voorzien in reactie op de zeer sterk verslechterende levensomstandigheden in Jemen.

Van de andere donoren heeft ook de Wereldbank het samenwerkingsprogramma opgeschort en heeft de EU de politieprogramma's tijdelijk stopgezet. Als gevolg van de slechte veiligheidssituatie en de repatriëring van het grootste gedeelte van de staf hebben echter ook de samenwerkingsprogramma's van vrijwel alle andere donoren het afgelopen jaar *de facto* stilgelegen.

Momenteel tekenen zich positieve ontwikkelingen af in Jemen. Zo zijn er recent geen meldingen van grootschalig overheidsgeweld tegen vreedzame betogers meer en heeft de overheid een onafhankelijk onderzoek toegezegd naar het eerdere geweld tegen betogers. Daarnaast

is er een transitieakkoord getekend waarvan de uitvoering vooralsnog voorspoedig verloopt: President Saleh heeft zijn bevoegdheden overgedragen aan Vice-President Hadi, er is een nieuwe premier en een regering van nationale eenheid en de voorbereidingen voor de presidentsverkiezingen op 21 februari a.s. zijn in volle gang. Met het vertrek uit Jemen van vertrekkend President Saleh heeft het transitieproces een volgende stap gemaakt.

Tegelijkertijd zijn de noden van de Jemenitische bevolking hoog en zijn de middelen van de transitieregering zeer beperkt. Juist met steun vanuit de donorgemeenschap kan de transitieregering in Jemen – het armste land in de Arabische regio – het vertrouwen van de bevolking winnen om democratische hervormingen door te voeren.

In het licht van het aantreden van een nieuwe regering en de voorzichtig positieve ontwikkelingen in Jemen is nu besloten de ontwikkelingssamenwerkingsrelatie met de overheid stapsgewijs en in nauwe afstemming met andere donoren te hervatten. Ook andere donoren, zoals o.a. het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, de Europese Unie en de Verenigde Staten, zijn begonnen hun programma's weer op te bouwen en de Wereldbank heeft zijn programma in Jemen formeel weer hervat.

In de afgelopen periode hebben de donoren onderling, ondanks de lastige omstandigheid dat veel gesprekspartners waren gerepatrieerd, zo goed mogelijk het donoroverleg over de politieke en sociaal-economische ontwikkelingen voortgezet. Nu het politieke tij ten goede lijkt te keren, neemt de Wereldbank in samenwerking met de Verenigde Naties en de EU het voortouw bij de verdere donor-coördinatie.

Zoals gezegd, zal de samenwerkingsrelatie met de Jemenitische autoriteiten stapsgewijs worden hervat: zowel het aantal programma's als de ermee gepaard gaande bedragen worden stapsgewijs opgebouwd. Dit houdt enerzijds verband met de nog altijd fragiele veiligheidssituatie, anderzijds met het praktische gegeven dat de ambassade vooralsnog beperkt bezet is. Na de tijdelijke sluiting vanwege de slechte veiligheidssituatie op 5 juni 2011 is de ambassade sinds 14 november 2011 weliswaar geopend maar met een beperkte bezetting. Uiteraard wordt bij de opbouw van het samenwerkingsprogramma rekening gehouden met de politieke ontwikkelingen in Jemen. Omgekeerd hangen de mogelijkheden voor het opbouwen van het programma ook af van de politieke omstandigheden.

De internationale donorgemeenschap in Jemen werkt zeer nauw samen. Ook deze donorgemeenschap heeft aangegeven een hervatting van de traditioneel actieve Nederlandse rol bij de wederopbouw van Jemen te verwelkomen. De verdere ontwikkeling van het Nederlandse ontwikkelingssamenwerkingsprogramma in Jemen geschiedt dan ook in samenspraak met andere donoren. Er zijn verschillende initiatieven om deze samenwerking vorm te geven. Nederland neemt waar mogelijk actief deel aan dergelijke overleggen.

In overleg met de gehele donorgemeenschap, waaronder Nederland, zal een zgn. *needs assessment* worden opgesteld om de grootste (sociaal-economische) noden in Jemen in kaart te brengen. Hierin zal ook aandacht zijn voor de nijpende humanitaire situatie. Donoren zullen vervolgens in samenspraak programma's opzetten om deze noden te lenigen.

Hervatting van de ontwikkelingssamenwerkingsrelatie met de Jemenitische autoriteiten vindt plaats binnen de kaders van het nieuwe Meerjarig Strategisch Plan (MJSP) 2012–2015 voor het Nederlandse ontwikkelingsprogramma in Jemen, dat in december jl. werd vastgesteld. Vooralsnog is

voor het bilaterale hulpprogramma op basis van dit MJSP EUR 19 mln. gepland in 2012 en 2013, oplopend tot EUR 23 mln. in 2014 en 2015. In het MJSP zijn drie speerpunten benoemd, te weten Veiligheid en Rechtsorde, Water en Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten (SRGR). Nederland heeft veel ervaring opgebouwd met de thema's Water en SRGR in Jemen; het thema Veiligheid en Rechtsorde is voor Nederland een relatief nieuw speerpunt in Jemen en vloeit mede voort uit de inspanningen die Nederland eerder heeft verricht in het kader van het co-voorzitterschap van de werkgroep *Justice and Rule of Law* van de *Group of Friends of Yemen*. Daarnaast zal uiteraard aandacht besteed worden aan de dwarsdoorsnijdende thema's *gender* en goed bestuur. Zo ondersteunt Nederland, bijvoorbeeld, het democratiseringsproces d.m.v. onder meer steun aan NGO's en aan jongeren.

Het MJSP voorziet in een flexibele uitrol van het OS-programma om in te kunnen spelen op ontwikkelingen en nieuwe kansen, mede gebaseerd op de eerder genoemde *needs assessment*. Daarbij zet de ambassade nadrukkelijk in op samenwerking met *non-state actors* naast de relatie met de Jemenitische autoriteiten.

Met de hervatting van de ontwikkelingssamenwerkingsrelatie met de Jemenitische overheid bouwt Nederland in het nieuwe MJSP voort op een jarenlange ervaring en een reputatie als betrouwbare partner van de Jemenitische bevolking.

De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
H. P. M. Knapen